

I. FELADATSOR

Az I. feladatsorban húsz kérdés szerepel. Minden kérdés után 5 választ tüntettünk fel, melyeket **A, B, C, D,** illetve **E** betűkkel jelöltünk.

Írjuk a borító IV. oldalán lévő **VÁLASZLAPRA** a feladat sorszáma mellé azt a betűt, amely az adott kérdésre a megfelelő választ jelöli!

1. Az egyik állítás a többitől eltérően igaz vagy hamis.

Melyik a kakukktojás?

- A) Az alfa sugárzás kibocsátása után visszamaradó atommag rendszáma eggyel csökken.
- B) Van olyan izotóp, amelynek a tömegszáma kisebb, mint a rendszám kétszerese.
- C) A páros rendszámú elemek atommagjaiban páros számú nukleon található.
- D) Ha egy elemnek csak egy stabilis izotópja van, akkor a relatív atomtömege egész szám.
- E) A deutériumtól mentes hidrogén relatív atomtömege pontosan 1 lenne.

2. *Melyik sorban egyezik meg a vegyületek közös elemének oxidációs száma?*

- A) H_2O_2 , TiO_2 , SO_3 , H_3PO_4
- B) H_2S , CaH_2 , H_2O_2 , NaOH
- C) Na_2S , FeS , Al_2S_3 , SCl_2
- D) BF_3 , H_3BO_3 , B_2O_3 , $\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7$
- E) $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_3\text{F}$, H_3PO_4 , H_3P , P_4O_{10}

3. *Mitől függ egy ideálisnak tekintett gáz moláris térfogata?*

- A) Csak a hőmérséklettől.
- B) A hőmérséklettől és a nyomástól.
- C) A hőmérséklettől és az anyagi minőségtől.
- D) A nyomástól és az anyagi minőségtől.
- E) A hőmérséklettől, a nyomástól és az anyagi minőségtől.

4. *Melyik állítás helyes?*

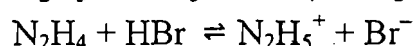
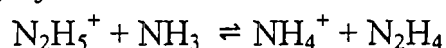
Az alábbiakban felsorolt vizes oldatok közül 25 °C-on 7-es a pH-ja ...

- A) a 10^{-7} mol/dm³ koncentrációjú sósavoldatnak.
- B) a 10^{-7} mol/dm³ koncentrációjú nátrium-hidroxid-oldatnak.
- C) a 10^{-7} mol/dm³ koncentrációjú nátrium-klorid-oldatnak.
- D) a 10^{-7} mol/dm³ koncentrációjú kénsavoldatnak.
- E) az A), a B) és a C)-ben felsoroltak mindegyikének.

5. Hányszorosára kell egy erős sav 3-as pH-jú oldatát hígítani, hogy pH-ja 5 legyen?

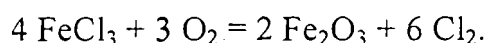
- A) 5
- B) 2^5
- C) $5/3$
- D) 10^{5-3}
- E) $10^{5/3}$

6. Melyik esetben helyes a saverősség alapján felállított sorrend, ha mindkét reakció egyensúlya jobbra van tolódva?

- A) $\text{HBr} > \text{N}_2\text{H}_5^+ > \text{NH}_4^+$
- B) $\text{N}_2\text{H}_5^+ > \text{N}_2\text{H}_4 > \text{NH}_4^+$
- C) $\text{NH}_3 > \text{N}_2\text{H}_4 > \text{NH}_4^+$
- D) $\text{N}_2\text{H}_5^+ > \text{HBr} > \text{NH}_4^+$
- E) $\text{HBr} > \text{NH}_4^+ > \text{N}_2\text{H}_5^+$

7. Ha FeCl_3 -ot tiszta oxigénben magas hőmérsékletre hevítünk, a következő reakció játszódik le:

3 mol FeCl_3 és 2 mol O_2 reakciója esetén melyik anyagból lesz felesleg? Mennyi?

- A) $1/3$ mol FeCl_3
- B) $2/3$ mol FeCl_3
- C) $1/2$ mol O_2
- D) $1/4$ mol O_2
- E) $1/4$ mol FeCl_3

8. A felsoroltak közül melyik elem képez az oxigénnel olyan tetraéder alakú aniont, amely egyszeresen negatív töltésű?

- A) A nitrogén.
- B) A kén.
- C) A foszfor.
- D) A mangán.
- E) A króm.

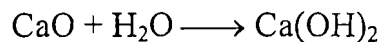
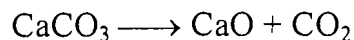
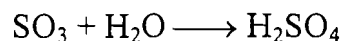
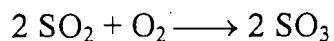
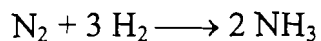
9. Az itt felsorolt szilárd anyagokat sósavval reagáltatjuk.
Melyik esetben fog a legnagyobb sűrűségű gáz fejlődni?
- A) CaH_2
  - B) Fe
  - C) FeS
  - D) KHCO_3
  - E) Na_2SO_3
10. *Mely elemek alkotják a magnetitet?*
- A) Magnézium és oxigén.
  - B) Magnézium és kén.
  - C) Mangán és oxigén.
  - D) Mangán és kén.
  - E) Vas és oxigén.
11. *A HF, HCl, HBr, HI és HAt sorban melyik az a vegyület, amelynek a legalacsonyabb a forráspontja?*
- A) HF
  - B) HCl
  - C) HBr
  - D) HI
  - E) HAt
12. *Melyik anyag lehet redukálószer is?*
- A) Hipermangán
  - B) Kénsav
  - C) Salétromsav
  - D) Hidrogén-peroxid
  - E) Hidrogén-fluorid
13. *Melyik az a fémkation, melynek kloridja, szulfátja és szulfidja is rosszul oldódik vízben?*
- A) Cu^{2+}
  - B) Ba^{2+}
  - C) Pb^{2+}
  - D) Mn^{2+}
  - E) Fe^{2+}

14. Az itt felsoroltak közül hány elemnek létezik az elemet és az oxigént 1:1 mólarányban tartalmazó oxidja?

Al, Ar, C, Ca, Cu, Fe, H, Hg, N, Pb

- A) 9
- B) 8
- C) 7
- D) 6
- E) 5

15. Hány endoterm reakció van a felsoroltak között?

- A) Egy.
- B) Kettő.
- C) Három.
- D) Négy.
- E) Öt.

16. Az etin melyik reakciójához nem kell katalizátor?

- A) $\text{C}_2\text{H}_2 + \text{H}_2 \longrightarrow \text{C}_2\text{H}_4$
- B) $\text{C}_2\text{H}_2 + \text{Br}_2 \longrightarrow \text{C}_2\text{H}_2\text{Br}_2$
- C) $\text{C}_2\text{H}_2 + \text{H}_2\text{O} \longrightarrow \text{CH}_3\text{CHO}$
- D) $\text{C}_2\text{H}_2 + \text{CO} + \text{H}_2\text{O} \longrightarrow \text{CH}_2=\text{CH}-\text{COOH}$
- E) $3 \text{C}_2\text{H}_2 \longrightarrow \text{C}_6\text{H}_6$

17. Melyik esetben nem fejlődik gáz?

- A) Kálium-hidroxid-oldat + nátrium
- B) Hangyasavoldat + brómos víz
- C) Nátrium-acetilid + víz
- D) 20 %-os ecetsav-oldat + cink
- E) Etanol + cc. kénsav 20 °C-on

18. *Melyik savban van aldehidekre jellemző csoport?*

- A) Benzoesav
- B) Ecetsav
- C) Hangyasav
- D) Szalicilsav
- E) Tejsav

19. *Miben van különbség a maltóz és a cellobióz között?*

- A) A szénatomok számában.
- B) A hidroxicsoportok számában.
- C) A kiralitáscentrumok számában.
- D) A felépítő monoszaharidok térszerkezetében.
- E) Hidrolízisük termékében.

20. *Mi annak a vegyületnek a neve, amelynek összegképlete $C_3N_2H_4$, és vizes oldatban savként és bázisként is tud viselkedni?*

- A) Imidazol
- B) Piridin
- C) Pirimidin
- D) Pirrol
- E) Purin

II. FELADATSOR**1. feladat**

Ha töményebb sav vagy lúg cseppen a laboratóriumi munka közben bőrünkre, akkor azonnal bő vízzel le kell mosni, majd a mentőládában található híg oldatokkal semlegesítjük az esetleges maradékot. (A mentőládában többnyire 2 tömeg %-os nátrium-hidrogén-karbonát-oldat, illetve bórsav-oldat van.) Végül vízzel újra lemosunk mindent a bőrről. A bő vizes öblítés igen fontos.

- a) Számítsa ki, hogy hány cm^3 semlegesítő oldat kellene 1 csepp (kb. $0,03 \text{ cm}^3$) tömény kénsav semlegesítéséhez?
- b) Célszerű-e ilyen oldatot használni az asztalra kiömlött kénsav lekötésére? Ha nem, mit lenne érdemes használni? Válaszát indokolja!

A tömény kénsav sűrűsége $1,83 \text{ g/cm}^3$, a híg semlegesítő oldatok megközelítőleg a vízzel megegyező sűrűségűek.

6 pont

2. feladat

Egy oldat 160,0 g vizet és 100,0 g kalcium-nitrátot tartalmaz. Grafit-elektrodok között elektrolizáljuk 5,00 A áramerősséggel 12,0 órán keresztül. Az elektrolízis befejeztével az oldat tömege 41,9 grammal kevesebb, mint kezdetben.

Számítsa ki, hogy az adott körülmények között 100,0 g víz hány g kristályos kalcium-nitrátot ($\text{Ca}(\text{NO}_3)_2 \cdot 4 \text{ H}_2\text{O}$) képes feloldani!

$$F = 96500 \text{ C/mol}$$

9 pont

3. feladat

Ha 25,0 g NaBr-ot feloldunk sok vízben, 0,035 kJ hőfejlődést tapasztalunk. Ugyanilyen tömegű, $\text{NaBr} \cdot 2 \text{ H}_2\text{O}$ összetételű kristályos vegyületet feloldásakor 0,802 kJ hőelnyelés történik.

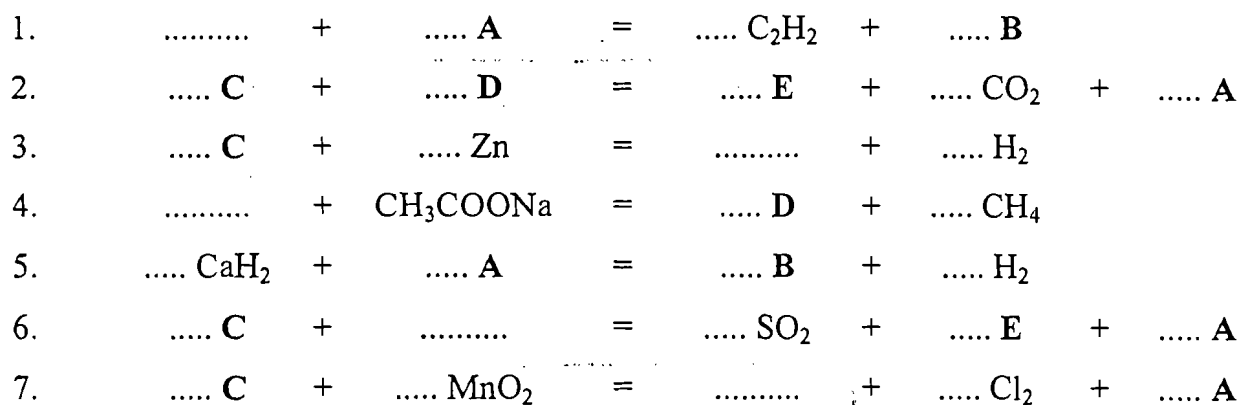
- a) Mekkora ezeknek a vegyületeknek az oldáshője?
- b) Mekkora annak a folyamatnak a reakcióhője, amelyben a só elveszti kristályvizét?
- Írja fel az oldódásoknak és a b) folyamatnak az egyenletét úgy, hogy az anyagok állapotát is feltünteti!

$$A_r(\text{Na}) = 23,0; \quad A_r(\text{Br}) = 79,9$$

8 pont

4. feladat

Az alábbi – kiegészítendő – reakcióegyenletek gázok laboratóriumi előállítását írják le:

- a) Mely anyagokat jelölik az *A, B, C, D, E* betűk?
 b) Írja fel a teljes (rendezett) reakcióegyenleteket!

9 pont

5. feladat

Acetilén, propilén és hidrogén elegyét katalizátoron bocsátottuk át. A kapott gázelegy sűrűsége ugyanolyan állapotban mérve pontosan kétszerese a kiindulási elegy sűrűségének. A temékek elegye a bróm (szén-terakloridos) oldatát nem szinteleníti el. A keletkezett elegy 1 móljának elégetésével 57,6 gramm víz képződik.

Adja meg a kiindulási elegy mólszázalékos összetételét!

10 pont

6. feladat

Egy észter 50 grammját 50 gramm vízzel keverjük és megvárjuk, hogy beálljon az egyensúly. Az egyensúlyi elegy átlagos moláris tömege 30,6 g/mol. Az észter hidrolízisének egyensúlyi állandója: $K = 0,20$.

- a) Melyik lehet ez az észter, ha bomlástermékei között nincs 70 g/mol-nál nagyobb moláris tömegű?
 b) Hány százaléka hidrolizált az észternek?

12 pont

7. feladat

Elvileg a pirit ásvány összetétele FeS_2 . Gyakorlatilag a kristályban található S_2^{2-} ionok egy részét S^{2-} ionok helyettesítik, így a valódi képlet FeS_{2-x} .

Az ásvány egy mintáját KOH oldattal és elemi brómmal kezelték. A következő kiegészítendő egyenlettel jellemezhető reakciók játszódhatnak le:

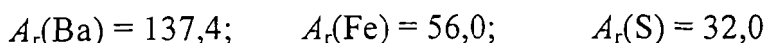
A reakcióelegyben visszamaradó oldhatatlan anyagot leszűrték, kimosták és kiizzították. Ekkor 0,2000 g Fe(III)-oxid maradt vissza.

Az oldathoz BaCl_2 oldat feleslegét adva 1,1087 g bárium-szulfát csapadék keletkezett.

a) *Rendezze az egyenleteket!*

b) *Mi volt az x értéke a felhasznált piritminta esetében?*

c) *Hány g bróm fogyott a reakciókban összesen?*

13 pont

8. feladat

A nátrium-acetát jól oldódik vízben, és oldata jól vezeti az elektromos áramot. Az oldat elektrolízise során érdekes termékek keletkeznek.

A katódon és az anódon is gázfejlődés tapasztalható. A katódon fejlődő gáz (A) és az oldatban visszamaradó oldott anyag (B) pontosan ugyanaz, mintha NaCl-oldatot elektrolizálnánk.

Az anódon fejlődő színtelen gázkeverék (C, D) térfogata 1/3-ára csökken, ha KOH oldatán átbuborékolatjuk. A visszamaradó rész sem lúgos, sem savas oldatban nem nyelődik el.

Az anódon fejlődő gáz meg is gyűjthető. A tökéletes égéshez saját térfogatának 7/6-szorosát fogyasztja oxigénből. Az égés után visszamaradó gáz térfogata (standard állapotban) az anódon fejlődött gáz (ugyancsak standard állapotban mért) kiindulási térfogatának 4/3-a. Ez már maradéktalanul elnyelődik KOH oldatban.

Az anódon egy másik reakcióban egy illékony, vízzel nem túl jól elegyedő szerves vegyület (E) is keletkezik igen kis mennyiségben. E reagál NaOH vizes oldatával. Ekkor metil-alkohol és nátrium-acetát keletkezik.

a) *Milyen vegyületeket jelölnek a betűk?*

Válaszát indokolja, illetve igazolja számítással!

b) *Kb. milyen térfogatarányban fejlődnek a gázok (A, C, D)?*

Írja fel az elektródfolyamatok egyenleteit!

13 pont

7. feladat

Ha tömény, meleg salétromsavba finoman elporított jódot szórunk, vörösesbarna gáz (NO_2) fejlődése indul meg. Idővel a reakció lezajlik, és a gázfejlődés abbamarad. Ekkor lehűtve az oldatot az A vegyület fehér kristályai válnak ki.

Az A vegyület melegítés hatására több lépésben bomlik. $200\text{ }^\circ\text{C}$ -on melegítve tömege 5,11 %-kal csökken vízvesztés mellett, miközben a fehér, kristályos B vegyület marad vissza. B további hevítése során $300\text{ }^\circ\text{C}$ körül megolvad, miközben elemeire bomlik. Egyrészt ibolyaszínű gázok fejlődnek, amelyek a berendezés hidegebb részein lecsapódnak. Másrészt egy szintelen gáz szabadul fel, amelyben az izzó gyújtópálca lánggra lobban. A lecsapódó kristályok tömege a hevíteni kezdett A tömegének 72,17 %-a.

A B vegyület azon kevés oxidálószer közé tartozik, amely a CO gázt hidegen is azonnal oxidálni képes. A reakció során a fehér kristályok a reakcióterméktől ibolyás elszíneződést mutatnak – így észlelhető például a levegő CO tartalma is.

Az A vegyületből további reakciókkal (klórral erősen oxidálva) előállítható a C vegyület. C és A összetevői megegyeznek és viselkedésük is hasonló, bár hevítés hatására az utóbbi bomlása már alacsonyabb hőmérsékleten is megindul. A bomlás végtermékei ugyanazok lesznek, a hevített C tömegének 19,74 %-ából lesz víz és 24,56 %-ából az égést tápláló gáz.

a) *Mi lesz a betűkkel jelölt vegyületek összegképlete?
Indokolja, illetve számítással igazolja megoldását!*

b) *Írja fel az A és B keletkezésének, a B és C bomlásának, valamint a B CO-dal lejátszódó reakciójának egyenletét!*

13 pont

8. feladat

Egy szerves vegyületet feleslegben levő oxigénnel elégettek, és a kapott égéstermékeket gondosan elválasztották egymástól. Az egyik térfogata $20\text{ }^\circ\text{C}$ -on és standard nyomáson éppen ugyanannyi dm^3 , mint amennyi a másik térfogata cm^3 -ben mérve ($4\text{ }^\circ\text{C}$ -on).

a) *Mely vegyületek esetében kapható ilyen eredmény?
(Az összes lehetőséget sorolja fel!)*

b) *A fogyott oxigén és a keletkező gázhalmazállapotú égéstermék milyen térfogatarányai esetén lehet egyértelműen eldönteni, hogy mi volt a kiindulási vegyület?*

Mely esetekben nem határozható ez meg? Miért?

$$V_M(20\text{ }^\circ\text{C}) = 24,0\text{ dm}^3/\text{mol}$$

13 pont